

Implementacija Kodeksa prakse europske statistike u Federalnom zavodu za statistiku- samoprocjena i buduće aktivnosti

FEDERALNI ZAVOD ZA
STATISTIKU

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

Sadržaj

1. UVOD	2
2. MISIJA	2
3. VIZIJA	2
4. VRIJEDNOSTI	2
A. ASPEKT KVALITETA U PROVOĐENJU TEKUĆIH I PLANIRANJU BUDUĆIH STATISTIČKIH AKTIVNOSTI	3
B. DODATNE INFORMACIJE I ULAZNI DOKUMENTI	3
C. GLAVNA POLAZIŠTA U PROCESU OSIGURAVANJA INTEGRALNOG UPRAVLJANJA KVALITETOM	4
5. STRUČNA NEOVISNOST STATISTIKE I MANDAT ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA	5
A) PROFESIONALNA NEZAVISNOST	5
B) OVLAŠTENJE ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA	7
6. ZADOVOLJAVANJE POTREBA KORISNIKA I DAVALACA PODATAKA TREBA BITI URAVNOTEŽENO	9
A) POŠTIVANJE STATISTIČKE POVJERLJIVOSTI U SKLADU SA NACIONALNIM ZAKONODAVSTVOM I MEĐUNARODNIM STANDARDIMA I PRAKSOM	10
B) OSIGURAVANJE NEPRISTRASNOSTI I OBJEKTIVNOSTI UNUTAR SISTEMA ZVANIČNE STATISTIKE	11
B) UMJERENO OPTEREĆENJE DAVALACA PODATAKA	14
C) RELEVANTNOST STATISTIKE U POGLEDU POTREBA KORISNIKA	15
7. KVALITET STATISTIČKIH PROIZVODA I USLUGA TREBA BITI PROCIJENJEN I OBJAVLJEN NA »USER FRIENDLY« NAČIN ZA VEĆINU STATISTIČKIH ISTRAŽIVANJA	15
A) PREDANOST KVALITETU	16
B) TAČNOST I POUZDANOST	17
C) PRAVOVREMENOST I VREMENSKA ODREĐENOST	18
D) KOHERENTNOST I UPOREDIVOST	19
E) DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST	20
8. POBOLJŠANJE POSTUPAKA OBRADJE STATISTIČKIH PODATAKA – U CILJU POSTIZANJA KVALITETA I UČINKOVITOSTI STATISTIČKOG SISTEMA	22
A) ADEKVATNOST RESURSA	22
B) DOBRA METODOLOGIJA	22
C) ODGOVARAJUĆE STATISTIČKE PROCEDURE	23
D) TROŠKOVNA EFIKASNOST	25
9. POSVEĆENOST SVIH ZAPOSLENIKA VRIJEDNOSTIMA KVALITETA, CJELOŽIVOTNOM UČENJU I DALJNJEM USAVRŠAVANJU	25
A) PROMOCIJA KONCEPTA KVALITETA I ZNAČAJA KODEKSA PRAKSE OBUHVATA SVE UPOSLENIKE	26
B) UPOSLENICI SE SISTEMATSKI OBRAZUJU ZA PODRUČJE SVOGA RADA ILI ZA MOGUĆU ZAMJENU RADNOG MJESTA S CILJEM OSIGURAVANJA VEĆEG KVALITETA U SVIM FAZAMA PROCESA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA	26
C) PRAĆENJE RAZVOJA U PODRUČJU STATISTIČKE METODOLOGIJE I RAZMJENE DOBRE PRAKSE JE OMOGUĆENO ZA SVE UPOSLENIKE NA JEDNOSTAVAN NAČIN	26
PRILOG: KODEKS PRAKSE EUROPSKE STATISTIKE	27

1. Uvod

Usvajanjem Kodeksa prakse europske statistike nastala je potreba uspostave akcijskog plana djelovanja Federalnog zavoda za statistiku (Zavoda) i nadgledanje poštivanja istog.

Na samom početku svakako je važno definirati namjenu ovog dokumenta: namjena je približiti koncept kvaliteta statističkog procesa (koji se trenutno u određenoj formi i dinamici osigurava u Zavodu) i Kodeks prakse europske statistike, zatim na temelju analize istog uočiti nedostatke u Zavodu, te planirati budući razvoj cjelovitog upravljanja kvalitetom u Zavodu.

2. Misija

Misija Statistike Federacije Bosne i Hercegovine je obezbjeđivanje pravovremenih kvalitetnih, pouzdanih i međunarodno uporedivih statističkih pokazatelja o stanju i promjenama u ekonomiji i društvu, za potrebe donosioca odluka, istraživača i ostalih domaćih i stranih korisnika.

Prikupljanje, obrada, analiza i diseminacija statističkih podataka vrši se na osnovu statističkih standarda i savremene tehnologije, uz zaštitu statističke povjerljivosti, optimalno korišćenje resursa i razumno opterećenje davalaca podataka.

3. Vizija

Statistika Federacije BiH treba biti javno priznata, kotisnički orijentirana i prepoznatljiv izvor pouzdanih i pravovremenih statističkih pokazatelja koji zadovoljavaju potrebe svih korisnika za podacima o stanju i kretanjima u društvu i ekonomiji.

Jačanje stručnih i infrastrukturnih kapaciteta i usvajanje i primjena najbolje statističke prakse obezbjeđuje usklađenost sa međunarodnim statističkim standardima i načelima Kodeksa prakse europske statistike, poštivajući fundamentalne vrijednosti kao što su stručnost, nezavisnost, nepristrasnost i dostupnost. Korisnicima se pod jednakim uslovima pružaju relevantni i visokokvalitetni statistički podatci i usluge, uz razumno opterećenje davalaca podataka.

4. Vrijednosti

Vrijednosti statistike Federacije BiH su:

- stručna neovisnost
- objektivnost
- korisnička orijentacija

- predanost kvalitetu
- međusobno povjerenje proizvođača korisnika i davalaca podataka
- timski rad
- poštivanje znanja i iskustva
- stručno usavršavanje zaposlenih

Neovisnost institucije i statistike je garancija očuvanja povjerenja u statistički sistem, međusobno povjerenje svih sudionika u ovom procesu (korisnika podataka, davalaca podataka i proizvođača statistike) je izuzetno važno i neophodno. Znanje, iskustvo, zajednički rad poštivanje privatnosti, kvalitet i dostupnost korisnicima su vrijednosti koje bitno utiču na zadovoljstvo korisnika i zaposlenih. Stručna neovisnost se mora jačati stalnim usavršavanjem zaposlenih.

A. Aspekt kvaliteta u provođenju tekućih i planiranju budućih statističkih aktivnosti

Uzimajući u obzir preporučeni konceptualni okvir kvaliteta, Federalni zavod za statistiku će razvijati područje kvaliteta u provođenju tekućih i planiranju budućih statističkih zadataka, putem sljedećih aktivnosti:

1. Zadovoljavanje potreba korisnika i davaoca podataka;
2. Razvoj ljudskih resursa i
3. Kontinuiran rad na poboljšanju kvaliteta statističkih proizvoda i usluga.

Za upravljanje ovim stubovima kvaliteta potreban je savremen pristup rukovođenja na svim nivoima, koji mora uzeti u obzir:

- uravnoteženo zadovoljavanje potreba različitih interesnih grupa (korisnika, davalaca podataka, zaposlenih i društva u cjelini),
- važnost procjene sadašnjih i predviđanje budućih potreba korisnika kao najvažnijih ocjenjivača kvaliteta,
- ponašanje menadžmenta, koji značajno utiče na kulturu upravljanja organizacijom,
- puno razumijevanje i transparentnost svih procesa te način komuniciranja s okolinom i među zaposlenima,
- poboljšanje kvaliteta poslovanja, koji je povezan sa kulturom neprestanog učenja, inovacija i razvoja,
- dobre odnose s partnerima i
- poštivanje statističke povjerljivosti i zaštite podataka u skladu sa zakonodavstvom, standardima i dobrom praksom.

B. Dodatne informacije i ulazni dokumenti

28. septembra 2011. godine **Odbor za europski statistički sistem** je usvojio revidirani *Kodeks prakse europske statistike*, koji je namijenjen daljem sistematskom poboljšanju kvaliteta europske službene statistike i s tim u vezi povećanju povjerenja u statistiku od strane korisnika i davalaca podataka. Petnaest načela Kodeksa (koji su povezani u radni okvir -

institucionalno okruženje – kvalitet strukture, statistički proizvodni proces – kvalitet procesa i statistički rezultat – kvalitet proizvoda) nastao je na temelju postojećih međunarodnih standarda i deklaracije o kvalitetu europskog statističkog sistema.

Federalni zavod za statistiku je posvećen da u narednom periodu u potpunosti primijeni Kodeks prakse europske statistike (European statistics Code of Practice), znatan dio preporuka je već ugrađen u postojeću legislativu i ostala dokumenta. Kodeks je u Federalnom zavodu za statistiku potaknuo pripremu odgovarajućih dokumenata koji će podržati aktivnosti koje su definirane u programima i planovima provođenja statističkih aktivnosti u narednom periodu. Poduzimanju ovih aktivnosti će svakako od velike pomoći biti aktivnosti koje je poduzeo Europski statistički ured (Eurostat) te pripremio određena dokumenta (ESS Handbook for Quality Reports and Handbook on Data Quality i »ESS Standard for Quality Reports -ESQR« u kojima se pokušava detaljno prepoznati i razraditi različite komponente kvaliteta statističkih rezultata.

Opći cilj »ESS Standard for Quality Reports (ESQR)« je davanje preporuka za pripremu sveobuhvatnih izvještaja o kvalitetu za cijeli niz statističkih procesa i njihovih rezultata. Ključna namjena Standarda za izvještaj o kvalitetu je promovirati harmonizirani izvještaj o kvalitetu kroz statističke procese zemlje članice i time olakšati uporedbe preko procesa i rezultata. Kvalitet statističkih procesa tj. njegova struktura je organizirana u skladu s načelima kvaliteta u ESS Code of Practice koji uključuju: relevantnost, preciznost i pouzdanost, pravovremenost i tačnost objave, dostupnost i jasnost, skladnost i uporedivost, procjenu potreba i percepcije korisnika, troškovi i opterećenje izvještajnih jedinica i povjerljivost, transparentnost i zaštitu.

C. Glavna polazišta u procesu osiguravanja integralnog upravljanja kvalitetom

Na temelju poštivanja petnaest načela Kodeksa definirano je pet strateških ciljeva, koje treba u narednom periodu ostvariti, i to:

1. Stručna neovisnost statistike i mandat za prikupljanje podataka
2. Zadovoljavanje potreba korisnika i davalaca podataka treba biti uravnoteženo
3. Kvalitet statističkih proizvoda i usluga treba biti procjenjen i objavljen »User friendly« način za većinu statističkih istraživanja.
4. Poboljšanje postupaka obrade statističkih podataka - u cilju postizanja kvaliteta i učinkovitosti statističkog sistema
5. Posvećenost svih zaposlenika vrijednostima kvaliteta, cjeloživotnom učenju i daljnjem usavršavanju

Svaki od pet planiranih ciljeva u nastavku je predstavljen u okviru podciljeva, koji slijede načela Kodeksa prakse europske statistike. Iznimka je četvrti cilj, koji u Kodeksu nije pokriven s aspekta poboljšanja kvaliteta ali je nama od značaja. Svaki podcilj je sastavljen iz: (i) pokazatelja koji su bitni kod praćenja ostvarivanja određenog cilja i (ii) aktivnosti koje su ili će biti poduzete za ostvarivanje određenog cilja.

Pred statističkim sistemom je ogromna obaveza, da u što skorije vrijeme, u interesu proizvodnje pouzdane, relevantne i međunarodno uporedive statistike, učini sve što je potrebno da u punom kapacitetu prihvati sve smjernice i preporuke koje su iznijete u ovom

dokumentu. Jasno je, da pred svim akterima koji su uključeni u proizvodnju statistike (obzirom na trenutno stanje u produkciji statistike u našoj zemlji) stoji velika odgovornost da u narednom periodu učine maksimalan napor da odgovore potrebama korisnika statističkih podataka kako u zemlji tako i inozemstvu.

5. Stručna neovisnost statistike i mandat za prikupljanje podataka

Podciljevi u okviru ovog cilja su:

- a) Profesionalna nezavisnost
- b) Mandat za prikupljanje podataka

a) Profesionalna nezavisnost¹

Profesionalna nezavisnost statističkih tijela od ostalih političkih, regulatornih ili upravnih odjela i tijela, kao i od subjekata iz privatnog sektora, osigurava kredibilitet bosanskohercegovačkoj i europskoj statistici.

Pokazatelj	Aktivnost
<p>1. <i>Nezavisnost nacionalne statističke ustanove i Eurostata od političkih i ostalih spoljnjih uplitanja u razvoj, proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike je uređena zakonom i osigurana za druga statistička tijela;</i></p>	<p>Član 8, stav 1, Zakona o statistici u Federaciji BiH »Prilikom realizacije Programa rukovodilac i službenici Federalnog zavoda neće tražiti ili primati uputstva od organa vlasti u Federaciji BiH, drugih državnih organa, političkih stranaka ili drugih interesnih grupa, posebno prilikom selekcije izvora podataka, statističkih metoda i procedura, u vezi sa sadržajem, formom i vremenom distribucije, kao i u vezi sa zaštitom povjerljivosti statističkih podataka.«;</p> <p>Član 8, stav 2, Zakona o statistici u Federaciji BiH »Organi vlasti u Federaciji BiH, političke stranke i druge interesne grupe obavezuju se da će poštivati principe utvrđene ovim zakonom i da neće vršiti uticaj na rukovodioca i službenike statističkih organa prilikom obavljanja njihovih zadataka.«.</p>
<p>2. <i>Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela, imaju dovoljno visok hijerarhijski položaj koji im osigurava pristup političkim tijelima i upravnim javnim tijelima na višem nivou. Oni</i></p>	<p>Prema sadašnjim zakonskim propisima direktor Federalnog zavoda za statistiku je rukovodeći državni službenik. Hijerarhijski položaj direktora Federalnog zavoda za statistiku se treba popraviti kroz članstvo u tijelima kako bi se</p>

¹ N.a. – u skladu sa 1. načelom Kodeksa

<p><i>se odlikuju izuzetnim profesionalnim sposobnostima;</i></p>	<p>osigurao lakši pristup političkim tijelima i upravnim javnim tijelima na višem nivou a u cilju očuvanja i unapređenja statističke neovisnosti.</p>
<p><i>Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela imaju odgovornost osigurati da se statistike razvijaju, proizvode i diseminiraju na nezavisan način;</i></p>	<p><u>Član 8, stav 1, Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Prilikom realizacije Programa rukovodilac i službenici Federalnog zavoda neće tražiti ili primati uputstva od organa vlasti u Federaciji, drugih državnih organa, političkih stranaka ili drugih interesnih grupa, posebno prilikom selekcije izvora podataka, statističkih metoda i procedura, u vezi sa sadržajem, formom i vremenom distribucije kao i u vezi sa zaštitom povjerljivosti statističkih podataka.«;</p>
<p><i>Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela, imaju isključivu odgovornost za odlučivanje o statističkim metodama, standardima i procedurama, kao i o sadržaju i vremenu objavljivanja statistika;</i></p>	<p><u>Član 8, stav 1, Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Prilikom realizacije Programa rukovodilac i službenici Federalnog zavoda neće tražiti ili primati uputstva od organa vlasti u Federaciji, drugih državnih organa, političkih stranaka ili drugih interesnih grupa, posebno prilikom selekcije izvora podataka, statističkih metoda i procedura, u vezi sa sadržajem, formom i vremenom distribucije kao i u vezi sa zaštitom povjerljivosti statističkih podataka.«;</p>
<p><i>Statistički programi rada se objavljuju a periodičnim izvještajima se opisuje ostvareni napredak.</i></p>	<p><u>Član 20. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Četverogodišnji Program i godišnji Plan rada objavljuju se u “Službenim novinama Federacije BiH.«.</p> <p><u>Član 21. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »U roku od tri mjeseca od isteka kalendarske godine direktor Federalnog zavoda podnosi Vladi Federacije godišnji izvještaj o izvršenju Programa odnosno Plana rada za prethodnu godinu.«.</p>
<p><i>Statistička saopćenja se jasno razlikuju i odvojeno objavljuju nezavisno o političkim stavovima i izjavama;</i></p>	<p>Saopćenja koja objavljuje Zavod su isključivo statistička i ne sadrže nikakve političke komentare. Saopćenja za novinare u Zavodu se izrađuju putem bliske saradnje između relevantnih</p>

	domenskih sektora i sektora za diseminaciju, na osnovu definisanih internih procedura. Jedan od ciljeva strategije razvoja statistike jeste svakako i poboljšanje saradnje sa medijima.
<i>Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela, javno komentiraju statistička pitanja, uključujući kritike i zloupotrebe zvanične statistike – onda kada se to smatra primjerenim;</i>	Zavod javno reagira na medijsku zloupotrebu i pogrešno tumačenje zvanične statistike samo u izuzetnim slučajevima. Direktor Zavoda donosi odluku o tome da li treba odgovarati na medijsku zloupotrebu, pogrešno tumačenje ili kritiku nekog aspekta rada Zavoda. U Procedurama za pisanje demantija su na jasan i transparentan način opisane procedure koje se preduzimaju u slučaju demantija. Zavod ne reaguje u slučajevima nekorektne upotrebe statističkih podataka u političkim raspravama.
<i>Imenovanje Rukovodilaca nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnika ostalih statističkih tijela, temelji se isključivo na stručnim kompetencijama. Razlozi na temelju kojih se mogu razriješiti dužnosti, navedeni su u pravnom aktu. To ne mogu biti razlozi koji se odnose na ugrožavanje stručne ili naučne nezavisnosti.</i>	Sadašnji Zakon o statistici u Federaciji BiH ne uključuje regulative o procedurama postavljenja, razrešenja, i potrebnim kvalifikacijama direktora Zavoda, te se ove procedure reguliraju Zakonom o državnoj službi Federacije BiH. <u>Član 3. stav 1. Zakona o državnoj službi u Federaciji BiH</u> »Zapošljavanje i unapređenje profesionalne karijere državnog službenika temelji se na javnom konkursu i profesionalnoj sposobnosti. <u>Buduća aktivnost:</u> Pored činjenice da su ove odredbe predviđene zakonom o državnim službenicima, izmjenama Zakona o statistici (kojim se direktor štiti od neregularnog razrešenja) dalje bi ojačalo institucionalno obezbeđenje profesionalne nezavisnosti.

b) Ovlaštenje za prikupljanje podataka ²

² N.a. – u skladu sa **2. načelom Kodeksa**

Statistička tijela moraju imati jasan pravni mandat za prikupljanje podataka za evropske statističke potrebe. Upravna tijela, preduzeća i domaćinstva te javnost u cjelini mogu se obavezati da, na zakonskoj osnovi, a na zahtjev statističkih tijela, dopuste pristup ili prosljede podatke za potrebe evropske statistike.

Pokazatelj	Aktivnost
<p><i>Mandat statističkih tijela za prikupljanje informacija koje su potrebne za razvoj, proizvodnju i diseminaciju evropske statistike uređen je zakonom</i></p>	<p><u>Član 6. stav 1. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Nadležni federalni organ za poslove statistike u Federaciji BiH je Federalni zavod za statistiku«</p> <p><u>Član 33. stav 1 i 2. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Prikupljene podatke čuva Federalni zavod kao ovlašteni organ za poslove statistike, u skladu sa standardima i na način koji omogućava njihovo davanje i iskazivanje u propisanom obliku. Najvažniji statistički rezultati i metodologije koje se primjenjuju objavljuju se u oblicima koji su pristupačni širokom krugu korisnika u pisanom i elektronskom obliku.«.</p>
<p><i>Statističkim tijelima zakonom je dozvoljena upotreba administrativnih podataka za statističke svrhe;</i></p>	<p><u>Član 29. stav 1. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »U cilju izvršavanja Programa i Plana rada Federalni zavod ima pravo da prikuplja podatke iz svih postojećih izvora “.</p> <p><u>Buduća aktivnost:</u> Nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o statistici Bosne i Hercegovine potrebno je izmjeniti (dopuniti) postojeći Zakon o statistici u Federaciji BiH prema kom «FZS sudjeluje u svim aktivnostima koje se odnose na zasnivanje novih ili na promjenu postojećih administrativnih izvora podataka, ili u aktivnostima koje se odnose na izvore čiji se podaci zasnivaju na stalnom praćenju i promatranju i koji su također relevantni za zvaničnu statistiku». «FZS može da modifikuje podatke</p>

	dobivene iz statističkih istraživanja i iz administrativnih i drugih izvora kako bi ih uskladio sa zvaničnim definicijama, klasifikacijama i drugim standardima koji se primjenjuju u sistemu zvanične statistike i u međunarodnoj statističkoj praksi.«
<i>Na osnovu zakona, statistička tijela mogu iznuditi davanje odgovora za statistička istraživanja.</i>	<p><u>Član 43. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u></p> <p>»Novčanom kaznom od 500,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj izvještajna jedinica – pravno lice ako ne dostavi tražene podatke u sadržaju i određenom roku, odnosno ne dopuni iskazane podatke u skladu s upustvima i u datim rokovima i ako dostavi nepotpune ili netačne podatke ili onemogućí provjeravanje podataka (čl. 29. i 31.). Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se novčanom kaznom od 500,00 KM do 2.000,00 KM i odgovorno lice u organu uprave, privrednom društvu, ustanovi, instituciji koje ima javna ovlaštenja, kao i u drugim pravnim licima.«</p> <p><u>Član 44. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u></p> <p>»Za prekršaj iz člana 43. stav 1. ovog Zakona kaznit će se izvještajna jedinica - fizičko lice novčanom kaznom od 200,00 KM do 1.500,00 KM«.</p>

6. Zadovoljavanje potreba korisnika i davalaca podataka treba biti uravnoteženo

Podciljevi u okviru ovog cilja su:

- a) Poštivanje statističke povjerljivosti u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim standardima i praksom*
- b) Osiguravanje nepristrasnosti i objektivnosti unutar sistema zvanične statistike*
- c) Umjereno opterećenje davalaca podataka*
- d) Relevantnost statistike u pogledu potreba korisnika*

a) Poštivanje statističke povjerljivosti u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i međunarodnim standardima i praksom.³

Tajnost davalaca podataka (domaćinstava, preduzeća, upravnih jedinica i ostalih izvještajnih jedinica), povjerljivost informacija, te upotreba istih isključivo u statističke svrhe, apsolutno je zajamčena.

Pokazatelj	Aktivnost
<p>1. <i>Statistička povjerljivost garantirana je zakonom;</i></p>	<p>Zakon o statistici u Federaciji BiH sadrži princip poverljivosti kao jedan od glavnih principa. U Zakonu je posebno poglavlje (poglavlje V) posvećeno ovom pitanju – poglavlje sadrži definiciju povjerljivih podataka, predviđa upotrebu poverljivih podataka samo za statističke potrebe, određuje obaveze proizvođača podataka koji treba precizno da definiraju mjere i procedure zaštite povjerljivosti podataka. Zakon o statistici u Federaciji BiH je dostupan i na internetu.</p> <p><u>Poglavlje V - članovi 36.-42. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u></p>
<p>2. <i>Zaposleni se prilikom zasnivanja radnog odnosa svojim potpisom obavezuju da poštuju zakonom predviđenu obavezu poverljivosti statističkih podataka;</i></p>	<p><u>Član 37. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> Tokom prikupljanja, obrade i distribucije statističkih podataka Federalni zavod i drugi zakonom ovlašteni organi i ustanove preduzeće sve neophodne mjere organizacione, regulatorne, upravne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja u druge a ne u statističke svrhe</p> <p><u>Član 38. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> Lica koja imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog Zakona i nakon prestanka radnog odnosa.</p> <p><u>Etički kodeks za državne službenike i namještenike Federalnog zavoda za statistiku- član 6.</u> »Uposlenicima nije dozvoljeno davanje informacija ako to nije u skladu sa Zakonom i drugim propisima i pravilima Zavoda. (izjavu da su upoznati sa Kodeksom potpisuju svi uposlenici)</p>
<p>3. <i>Propisane su kazne za svaku namjernu povredu statističke povjerljivosti;</i></p>	<p><u>Član 45. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Novčanom kaznom u iznosu od 30,00 KM</p>

³ N.a. – u skladu sa **5. načelom Kodeksa**

	do 2.000,00 KM kaznit će se za prekršaj službeno lice Federalnog zavoda koje tokom obavljanja svojih zadataka ima pristup povjerljivim podacima i koje na nezakonit način i svjesno otkrije povjerljivi podatak ili ozbiljno prekrši svoju obavezu da osigura povjerljivost i tajnost obrađenih podataka.«.
4. Zaposlenima su obezbjeđene smjernice i upute za zaštitu statističke povjerljivosti u procesima proizvodnje i diseminacije. Politika povjerljivosti dostupna je široj javnosti;	Dokument " <u>Temeljni principi i smjernice po pitanju statističke povjerljivosti i zaštite podataka u nadležnim statističkim institucijama i ostalim ovlaštenim proizvođačima statistika u Bosni i Hercegovini</u> ;" je prihvaćen od strane FZS i objavljen na zvaničnoj internet stranici.
5. Primjenjuju se fizičke, tehnološke i organizacione mjere za zaštitu sigurnosti i integriteta statističkih baza podataka;	Zaštita podataka regulirana je " <u>Procedurama i pravilima korištenja, sigurnosti i zaštite podataka IT sistema</u> «. U ovom dokumentu se detaljno opisuju mjere fizičke, tehnološke i organizacione koje se poduzimaju za zaštitu sigurnosti i integriteta statističkih podataka.
6. Primjenjuje se strogi protokol za vanjske korisnike koji imaju pristup statističkim mikro podacima za istraživačke svrhe.	Član 39. Zakona o statistici u FBiH propisuje obavezu potpisivanja Ugovora o pristupu mikropodacima u naučnoistraživačke svrhe. Procedurama za davanje individualnih podataka jasno je definiran način za dobivanje individualnih podataka.

b) Osiguravanje nepristrasnosti i objektivnosti unutar sistema zvanične statistike ⁴

Statistička tijela razvijaju, proizvode i diseminiraju evropsku statistiku poštivajući stručnu nezavisnost na objektivan, profesionalan i transparentan način, tako da se svi korisnici tretiraju jednako.

Pokazatelj	Aktivnost
1. Statistika se izrađuje na objektivnoj osnovi koja je određena statističkim pravilima;	Objektivnost u proizvodnji i diseminaciji zvanične statistike određena je Zakonom o statistici u Federaciji BiH. <u>Član 2. Zakona o statistici u Federaciji BiH</u> »Poslovi statističke djelatnosti obavljaju se prema načelu neutralnosti, objektivnosti i stručne nezavisnosti. «.

⁴ N.a. – u skladu sa **6. načelom Kodeksa**

	<p><u>Buduća aktivnost:</u> Uspostavljanje evidencije kritika na račun objektivnosti statistike (iz printanih i elektronskih medija) – tokom 2013. godine</p>
<p>2. Izbor izvora podataka i statističkih metoda, kao i odluka o diseminaciji statistike određeni su statističkim pravilima;</p>	<p>Član 8, stav 1, Zakona o statistici u Federaciji BiH</p> <p>»Prilikom realizacije Programa rukovodilac i službenici Federalnog zavoda neće tražiti ili primati uputstva od organa vlasti u Federaciji BiH, drugih državnih organa, političkih stranaka ili drugih interesnih grupa, posebno prilikom selekcije izvora podataka, statističkih metoda i procedura, u vezi sa sadržajem, formom i vremenom distribucije kao ni u vezi sa zaštitom povjerljivosti statističkih podataka.«;</p>
<p>3. Greške pronađene u objavljenim statistikama ispravljaju se i objavljuju u najkraćem mogućem roku;</p>	<p>U dokumentu »<u>Uputstvo o načinu korekcije grešaka u publiciranim izdanjima</u>« su na jasan i transparentan način opisane procedure koje se poduzimaju u slučaju otkrivanja grešaka i propisan je obrazac korekcije grešaka;</p> <p>Pogledati dokument, tj. "<u>Obrazac zabilješke o grešci</u>", putem kojeg se vrši prijava i uklanjanje pogrešnih statističkih podataka i informacija u statističkim izdanjima.</p>
<p>4. Informacije o primijenjenim metodama i postupcima dostupne su javnosti;</p>	<p>Na osnovu <u>Zakona o statistici u Federaciji BiH (član 9.)</u> Zavod obavlja prikupljanje, kontrolu, obradu, analizu i tumačenje statističkih podataka, te objavljuje rezultate statističkih istraživanja. Metodologije statističkih istraživanja se objavljuju na web stranici Federalnog zavoda za statistiku</p> <p>Na internet stranici Federalnog zavoda za statistiku www.fzs.ba javno se objavljuju metodologije i utvrđene procedure prilikom izrade određene statistike – iste su navedene u sklopu publiciranih saopćenja, tematskih publikacija, vezanih za određeno statističko istraživanje, međutim raspoloživi metapodaci nisu u skladu sa međunarodnim standardima.</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u> -Kontinuiran rad na uspostavi statističkog</p>

	metadata sistema.
5. Datum i vrijeme statističkih objava unaprijed se najavljuju.	<p>Na početku svake godine na web stranici Zavoda objavljuje se Kalendar saopćenja. On uključuje naziv statističkog istraživanja i vrijeme objavljivanja saopćenja.</p> <p>Ukoliko datum objavljivanja saopćenja mora da bude pomjeren iz nepredviđenih razloga Zavod navodi novi datum objavljivanja u kalendaru saopćenja.</p>
6. Unaprijed se najavljuju veće revizije ili metodološke promjene;	<p><u>Buduće aktivnosti:</u></p> <p>Izrada konačnog teksta dokumenta (draft verzija urađena):</p> <p>»<u>Uputstvo o postupku provjere i odobravanja metodologija statističkih istraživanja i postupku ukidanja statističkih istraživanja</u>«.</p> <p>Prema postupku, opisanom u ovom uputstvu, uređuju se: nova statistička istraživanja i razvojna/pilot istraživanja iz godišnjeg plana statističkih istraživanja, koja prelaze u redovna istraživanja; statistička istraživanja, koja su predmet obimnije revizije, koja je metodološke ili tehnološke naravi; statistička istraživanja, koja imaju višegodišnju dinamiku provođenja; statistička istraživanja, koja su predmet revizije u pogledu uklanjanja administrativnih prepreka i statistička istraživanja, za koja su dati prijedlozi za njihovim ukidanjem.</p>
7. Svi korisnici imaju jednak i istovremen pristup statističkim saopćenjima. Bilo kakav privilegovani, raniji pristup bilo kojem spoljnjem korisniku je limitiran, kontrolisan i objavljen. Ukoliko dođe do „curenja“ informacija, aranžmani ranijih pristupa revidirani su da bi se osigurala nepristrasnost;	<p>Princip da svi korisnici imaju jednak pristup statističkim podacima se primjenjuje u praksi rada FZS-a.</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u></p> <p>Uvođenje postupaka za spriječavanje ranijeg pristupa informacijama - »curenja« informacija iz FZS-a prije objavljivanja – u toku 2013. godine.</p>
8. Statistička saopćenja i izjave na konferencijama za novinare objektivne su i nepristrasne.	<p>Nastavak dosadašnje dobre prakse.</p> <p>Bliska saradnja između uposlenika iz odgovornih sektora/odsjeka i Sektora za diseminaciju garantiraju da objektivnost saopćenja i izjava bude zagarantovana.</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u></p>

	-Izrada Procedura pripremanja saopćenja za javnost i konferencija za štampu – u toku 2013.
--	--

b) Umjereno opterećenje davalaca podataka ⁵

Teret izvještavanja je proporcionalan potrebama korisnika i nije pretjeran za davaoce podataka. Statistička tijela prate opterećenost davalaca podataka i postavljaju ciljeve za njegovo smanjivanje u narednom periodu.

Pokazatelj	Aktivnost
1. Obim i detaljnost zahtjeva evropske statistike ograničeni su na ono što je apsolutno neophodno;	<u>Buduće aktivnosti:</u> Poduzeti redovne analize obima opterećenosti izvještajnih jedinica (godišnje) i javno objaviti rezultate.
2. Teret izvještavanja je ravnomjerno raspoređen na cjelokupnu populaciju koja se istražuje;	<u>Buduće aktivnosti:</u> -Nakon provedenog Popisa stanovništva poboljšat će se mogućnosti koordiniranog uzorkovanja u narednom periodu. Anketiranje domaćinstava za anketna istraživanja (gdje se ne zahtjevaju posebne procedure u izboru uzorka) organizirati tako da se opterećenje izvještajnih jedinica pravično rasporedi; -Uspostaviti sistem za izvještavanje o korišćenju resursa (finansijskih i ljudskih) i o opterećenju davalaca podataka za potrebe statističkih istraživanja; -Izračunati indikatore opterećenja izvještajnih jedinica (npr. sa pitanjima za izvještajne jedinice o vremenu utrošenom za ispunjavanje upitnika).
3. Informacije koje se traže od poslovnih subjekata prikupljaju se, koliko god je to moguće, iz njihovih poslovnih izvještaja i kad je moguće, koriste se elektronska sredstva radi olakšavanja prikupljanja podataka;	<u>Buduće aktivnosti:</u> -Rad na uvođenju infrastrukture za elektronsko izvještavanje - gdje god je to moguće; -Rad na standardizaciji obrazaca i pokušati što je moguće više prilagoditi upitnike u poslovnim istraživanjima računovodstvenom sistemu u preduzećima.
4. Administrativni izvori koriste se kadgod je to moguće, kako bi se izbjeglo dupliranje zahtjeva za podacima;	Nastavak aktivnosti, vezanih za obezbjeđivanje uslova za što veću upotrebu administrativnih izvora, prije svega neophodno je procjeniti mogućnosti korištenja administrativnih izvora i zapisa na entitetskom i kantonalnom nivou.
5. U cilju izbjegavanja višestrukih istraživanja, uspostavlja se razmjena podataka između	-Poduzeti aktivnosti da se podaci, koje prikupljaju razna statistička tijela

⁵ N.a. – u skladu sa 9. načelom Kodeksa

<i>statističkih tijela;</i>	zajednički koriste u cilju sprečavanja dupliciranja provođenja statističkih istraživanja.
6. Statistička tijela promoviraju mjere koje omogućavaju povezivanje izvora podataka u cilju smanjenja tereta izvještavanja.	Zavod će uvesti sve moguće mjere za smanjenje troškova i opterećenosti izvještajnih jedinica, kao što su: smanjenje veličine uzorka, smanjenje frekvencije prikupljanja podataka, smanjenje broja traženih podataka u istraživanju, smanjenje broja kontakata sa izvještajnom jedinicom, korištenje administrativnih podataka (može i dijela istih), testiranje upitnika sa izvještajnim jedinicama u cilju boljeg razumijevanja i popune istih, u kalendaru istraživanja koji je dostupan izvještajnoj jedinici navesti zahtjev za podacima

c) Relevantnost statistike u pogledu potreba korisnika ⁶

Bosanskohercegovačka i europska statistika izlazi u susret (zadovoljava) potrebama korisnika.

Pokazatelj	Aktivnost
<i>1. Primjenjuju se postupci konsultovanja korisnika, praćenja relevantnosti i praktične upotrebljivosti postojećih statistika u cilju zadovoljenja potreba korisnika, kao i razmatranja njihovih novonastalih potreba i prioriteta;</i>	-Utvrđiti postupke za identifikaciju i profiliranje naših korisnika po statističkim područjima/ sektorima kao i formalne postupke za savjetovanje sa korisnicima o njihovim statističkim potrebama. -Koristiti raspoložive informacije (koje pruže korisnici putem Ankete o zadovoljstvu korisnika) za definiranje njihovih potreba.
<i>2. Zadovoljene su prioritetne potrebe i iskazuju se u programu rada;</i>	– Proritetne potrebe korisnika su zadovoljene i sastavni su dio Statističkog programa Federacije BiH i godišnjeg Plana Zavoda.
<i>3. Redovno i sistematski se prati zadovoljstvo korisnika.</i>	Od 2013. godine početak će se provoditi Anкета o zadovoljstvu korisnika – rezultati ankete će se analizirati i publicirati polugodišnje.

7. Kvalitet statističkih proizvoda i usluga treba biti procijenjen i objavljen na »user friendly« način za većinu statističkih istraživanja

Podciljevi u okviru ovog cilja su:

- a) Predanost kvalitetu
- b) Tačnost i pouzdanost
- c) Pravovremenost i vremenska određenost
- d) Koherentnost i uporedivost

⁶ N.a. – u skladu sa **11. načelom Kodeksa**

e) Dostupnost i razumljivost

a) Predanost kvalitetu⁷

Statistička tijela su predana kvalitetu. Ona sistematski i redovno identificiraju prednosti i slabosti, te kontinuirano poboljšavaju kvalitet procesa i proizvoda.

Pokazatelj	Aktivnost
<p>1. <i>Politika kvaliteta definirana je i dostupna javnosti. Organizaciona struktura i alati su u funkciji upravljanja kvalitetom;</i></p>	<p>Pripremljen je dokument koji će poslužiti kao metodološka podloga izrade izvještaja o kvalitetu za pojedina statistička istraživanja: <u>»Izvještaj o kvalitetu statističkih istraživanja – metodološke smjernice za izradu izvještaja»</u></p> <p>Organizacijska struktura (iz razloga nedovoljne popunjenosti) u nekim odsjecima i sektorima je neučinkovita i nefleksibilna da bi ispunila nove zahtjeve potrebno izvršiti određene izmjene.</p> <p>Minimalan broj zaposlenika koji čini unutrašnju organizacionu jedinicu uređen je Federalnim propisima prema kojim je minimalan broj za uspostavu unutrašnje organizacione jedinice četiri sistematizirana radna mjesta. Problem je popunjenost sistematiziranih radnih mjesta na koji se trenutno ne može uticati, zbog zabrane Vlade za novim zapošljavanjem.</p> <p>-U okviru aktivnosti koje predviđa EFQM (Model poslovne izvrsnosti Europske fondacije za upravljanje kvalitetom) planiramo uvođenje standardizovanog praćenja kvaliteta procesa, uz odgovarajuću dokumentaciju, što će ustvari predstavljati kombinaciju raznih metoda, kao što su samoocjenjivanje, izvještaji o kvalitetu sa odabranim indikatorima kvaliteta koji će poslužiti za internu i spoljnu prezentaciju kvaliteta podataka (npr. odabrani indikatori kvaliteta za korisnike podataka).</p>
<p>2. <i>Postoje procedure za planiranje i praćenje kvaliteta statističkog proizvodnog procesa;</i></p>	<p>-Posljednjih godina je postignut određeni napredak u pogledu metoda prikupljanja (upotreba administrativnih izvora, računarske obrade i metode diseminacije), ali kvalitet tih procesa nije sistematično pripreman za sve procese. U narednom periodu potrebno je za cjelokupan statistički proces sistematično osigurati</p>

⁷ N.a. – u skladu sa 4. načelom Kodeksa

	<p>kvalitet u skladu sa COP standardom.</p> <p>-Procedure planiranja i nadgledanja kvaliteta statističkog proizvodnog procesa će biti ustanovljene su u dokumentu <u>»Smjernice za upravljanje kvalitetom statističkog poslovnog procesa u statističkom sistemu BiH«.</u></p>
<p>3. Kvalitet proizvoda redovno se nadzire, procjenjuje se u odnosu na različite kombinacije njegovih dimenzija i izvještava u skladu sa kriterijima kvaliteta za evropske statistike;</p>	<p>»Smjernice za upravljanje kvalitetom statističkog poslovnog procesa u statističkom sistemu BiH«. služe kao metodološka podloga za izradu izvještaja o kvalitetu za pojedina statistička istraživanja.: Na temelju ovog dokumenta od 2013. godine počinje implementacija izrade Izvještaja o kvalitetu za pojedina statistička istraživanja i ujedno izvještavanje prema kriterijima kvaliteta za evropsku statistiku (pregled ključnih rezultata sa izradom propisanih indikatora kvaliteta).</p>
<p>4. Provodi se redovan i temeljit pregled najvažnijih statističkih rezultata, ako je primjereno uz pomoć eksperata izvan statističke ustanove.</p>	<p>Pregled statističke proizvodnje su provodile međunarodne organizacije (npr. MMF), obično uz angažiranje stranih konsultanata. Dostavljanje podataka Eurostatu i komunikacija sa raznim jedinicama u okviru Eurostata također se smatra dijelom ovog procesa. U tom kontekstu, izveštavanje o kvalitetu u skladu sa preporukama EU također će igrati važnu ulogu u procesu unapređenja rada Zavoda. Isto tako, saradnja sa drugim statističkim institucijama i učešće u raznim projektima predstavljaju izvor novih informacija i iskustava, kao i jedan oblik benchmarking sa vanjskim partnerima i ekspertima.</p>

b) Tačnost i pouzdanost⁸

Bosanskohercegovačka i europska statistika tačno i pouzdano odražavaju stvarnost.

Pokazatelj	Aktivnost
<p>1. Izvorni podaci, međurezultati i statistički rezultati redovno se ocjenjuju i potvrđuju;</p>	<p>Navedeni indikatori ocjene kvaliteta za ključne statistike i ključne varijable kao i ukupni statistički proizvod definisani su u dokumentu »Smjernice za upravljanje kvalitetom statističkog poslovnog procesa u statističkom sistemu BiH«.</p>

⁸ N.a. – u skladu sa **12. načelom Kodeksa**

2. Greške uzorkovanja i neuzoračke greške mjere se i sistematski dokumentiraju u skladu sa evropskim standardima;	Indikatori za mjerenje ovog pokazatelja definisani su u dokumentu »Smjernice za upravljanje kvalitetom statističkog poslovnog procesa u statističkom sistemu BiH«..
3. Revizije se redovno analiziraju u cilju poboljšanja statističkih procesa.	Uspostaviti sistem na intranet stranici za izvještavanje o dobrim praksama i razmjenu mišljenja o metodologijama.

c) Pravovremenost i vremenska određenost⁹

Bosanskohercegovačka i europska statistika se objavljuju pravovremeno i diseminira u određenom vremenu.

Pokazatelj	Aktivnost
1. Pravovremenost slijedi europske i međunarodne standarde objavljivanja;	-Utvrđeno u višegodišnjem Statističkom Programu i godišnjem Planu Zavoda; <i>Buduće aktivnosti:</i> -U »Izvještajima o kvalitetu statističkih istraživanja« iskazivati pravovremenost objave putem iskazivanja indikatora pravovremenosti prvih i konačnih rezultata, te navesti razloge za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti objave za određene domenske statistike; -Usvajanje i implementacija ESMS referentne metadata strukture u FZS-u;
2. Standardno dnevno vrijeme za objavljivanje statistike dostupno je javnosti;	-Utvrđeno u višegodišnjem Statističkom Programu i godišnjem Planu rada, kao i Kalendaru saopćenja koji je objavljen na web stranici Zavoda. <i>Buduće aktivnosti:</i> -U »Izvještajima o kvalitetu statističkih istraživanja« iskazivati tačnost/aktualnost objave putem iskazivanja indikatora tačnosti/aktuelnosti, te navesti razloge za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje tačnosti/aktuelnosti objave za određene domenske statistike;
3. Periodičnost statistike uzima u obzir zahtjeve korisnika, kad god je to moguće;	-Utvrđeno u višegodišnjem Statističkom Programu i godišnjem Planu rada Zavoda koji se pripremaju uz konsultacije sa korisnicima; <i>Buduće aktivnosti:</i> -Maksimalno poštivanje preporuka europskog zakonodavstva u vezi periodike

⁹ N.a. – u skladu sa 13. načelom Kodeksa

	za pojedina statistička istraživanja - kontinuirano.
4. Svako odstupanje od vremenskog plana diseminacije objavljuje se unaprijed, objašnjava i određuje se novi datum objavljivanja;	Na web stranici Zavoda nalazi se Kalendar objavljivanja statističkih saopćenja i statističkih publikacija. Ukoliko datum objavljivanja saopćenja mora da bude pomjeren iz nepredviđenih razloga, Zavod navodi novi datum objavljivanja u kalendaru uz objašnjenje razloga pomjeranja datuma. <i><u>Buduće aktivnosti:</u></i> Donošenje uputstva kojim će tačno biti definiran postupak za eventualne izmjene i pomjeranja u kalendaru publiciranja – u toku 2013. godine.
5. Objavljuju se i preliminarni rezultati prihvatljive tačnosti kada se to smatra korisnim.	-Za određeni broj statističkih istraživanja se objavljuju preliminarni rezultati i njihov kvalitet je na zadovoljavajućoj razini;

d) Koherentnost i uporedivost ¹⁰

Europska statistika je interno dosljedna i uporediva između regija i zemalja; moguće je kombinovanje i zajednička upotreba srodnih podataka iz različitih izvora.

Pokazatelj	Aktivnost
1. Statistike su interno koherentne i dosljedne (tj. vodi se računa o aritmetičkim i računovodstvenim identitetima);	<i><u>Buduće aktivnosti:</u></i> Sistematično dokumentiranje i analiziranje uporedbe godišnjih i kratkoročnih statistika, vremenskih uporedbi te uporedbi sa nacionalnim računima – u toku 2013. - 2014.
2. Statistike su uporedive u prihvatljivom vremenskom razdoblju;	<i><u>Buduće aktivnosti:</u></i> Sistematično dokumentiranje i analiziranje prekida vremenskih serija – 2013. – 2014.
3. Statistike se prikupljaju na osnovu zajedničkih standarda u pogledu obima, definicija, jedinica i klasifikacija u različitim istraživanjima i izvorima;	-Nastavak dosadašnje prakse prihvatanja i implementacije preporučenih evropskih standarda, definicija, koncepata i klasifikacija u različitim statističkim istraživanjima i izvorima. <i><u>Buduće aktivnosti:</u></i> Puna implementacija preporučenih standarda i za statistička istraživanja koja se temelje na administrativnim izvorima – kontinuirano.
4. Statistike iz različitih izvora i različite periodičnosti upoređuju se i usklađuju;	<i><u>Buduće aktivnosti:</u></i> Evidentiranje postojećih problema i odstupanja i izrada uputstava za usklađivanje uočenih razlika – 2013-2014.

¹⁰ N.a. – u skladu sa 14. načelom Kodeksa

<p>5. Uporedivost podataka između zemalja unutar Evropskog statističkog sistema osigurana je putem periodične razmjene između evropskog statističkog sistema i drugih statističkih sistema. Provode se metodološke studije u uskoj saradnji između zemalja članica i Eurostata.</p>	<p><u>Buduće aktivnosti:</u> Upoređivanje i usaglašavanje statistika međunarodnih tokova (npr. statistike spoljne trgovine) sa statistikama drugih država i izrada uputstava za usklađivanje uočenih razlika – 2013. -2014.godina.</p>
---	--

e) Dostupnost i razumljivost ¹¹

Bosanskohercegovačka i Evropske statistike su prezentirane na jednostavan i razumljiv način, objavljene na odgovarajući i primjeren način, raspoložive i dostupne na nepristrasnoj osnovi zajedno sa metapodacima i smjernicama..

Pokazatelj	Aktivnost
<p>1. Statistika i odgovarajući metapodaci prezentirani su i pohranjeni u obliku koji omogućava ispravno tumačenje i smisleno poređenje;</p>	<p>Web stranica Zavoda nudi najnovija saopćenja i kratke vijesti, pristup bazi podataka</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u> -Planira se uvođenje novog sistema standardizovanih metapodataka u skladu sa međunarodnim standardima. -Odabrani indikatori kvaliteta koji su sastavni dio Izvještaja o kvalitetu statističkih istraživanja za korisnike u budućnosti će doprineti boljem razumijevanju statistike.</p>
<p>2. Za diseminacijske usluge koriste se moderne informacione i komunikacione tehnologije i ukoliko postoji potreba i tradicionalna štampana forma;</p>	<p>Zavod u velikoj mjeri koristi internet kao racionalan način komuniciranja u statistici. Upotreba štampanih publikacija je još uvijek veoma česta; međutim, interesovanje za podatke u elektronskoj formi je sve veće, i predstavlja trend koji podržava nova generacija korisnika statistike. Uvođenje alata pogodnog za korisnike (user-friendly tools, kao što je Excel) u baze podataka omogućava fleksibilnije korišćenje diseminiranih podataka.</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u> -Rad na poboljšanju i daljnjem razvijanju diseminacijskih tehnika – 2013. i 2014. godina; -Dalje razvijati alat koji je pogodan za korisnike (user-friendly tools), za fleksibilno korišćenje diseminiranih podataka na web-stranici 2013-2014;</p>

¹¹ N.a. – u skladu sa 15. načelom Kodeksa

<p>3. Kad je to moguće, obavljaju se i objavljuju analize po narudžbi, i o tome informiše javnost;</p>	<p>Zavod po narudžbi obavlja određene posebne analize za korisnike. Proizvodi i usluge po posebnim zahtjevima korisnici plaćaju na osnovu Pravilnika o vrstama i visini naknade za usluge i publikacije Federalnog zavoda za statistiku.</p>
<p>4. Pristup mikro-podacima je dozvoljen za istraživačke svrhe i uređuje se posebnim pravilima ili protokolima;</p>	<p>Član 39. Zakona o statistici u FBiH propisuje obavezu potpisivanja Ugovora o pristupu mikropodacima u naučnoistraživačke svrhe. Poštivajući procedure za davanje individualnih podataka.</p>
<p>5. Metapodaci se dokumentuju u skladu sa standardizovanim sistemima metapodataka;</p>	<p>Standardizacija metapodataka predstavlja (na osnovu Plana rada) jedan od najvažnih prioriteta u narednom periodu. Smatra se da su fundamentalni elementi razvoja u ovoj oblasti primjena međunarodnih standarda za metapodatke i kreiranje baze sa metapodacima, uključujući indikatore kvaliteta.</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u> U toku 2013. godine rad na uspostavi metadata sistema i podsistema metadata sistema (klasifikacijskog servera, baza varijabli, itd)</p>
<p>6. Korisnici se informišu o metodologiji statističkih procesa uključujući korištenje administrativnih podataka;</p>	<p>U svoje statističke publikacije i ostale proizvode Zavod uključuje informacije o procedurama koje se koriste za proizvodnju statistike. Poseban dio Web-stranice Zavoda posvećen je statističkim metodologijama za neka od naših istraživanja. Obično su date definicije i objašnjenja statističkih indikatora, opis statističkih jedinica i korišćenih klasifikacija. Saopćenja, kao i publikacije uključuju ovu vrstu informacija. Standardizacija metapodataka, upotreba odabranih indikatora kvaliteta i uspostavljanje direktne veze između podataka i metapodataka u statističkoj bazi podataka na web-stranici Zavoda dalje će koristiti prezentaciji statistike široj javnosti. Ovaj pristup će doprinijeti postizanju veće transparentnosti rada Zavoda i uopće boljem razumijevanju statistike.</p>

<p>7. Korisnici se informišu o kvalitetu statističkih rezultata prema kriterijima kvaliteta za evropske statistike.</p>	<p>Izveštaje o kvalitetu za rezultate pojedinih statistička istraživanja Zavod će objavljivati na svojoj internet stranici. Izveštaji o kvalitetu će sadržavati u punoj mjeri preporuke ESS u pogledu ocjene kvaliteta statističkih rezultata.</p>
--	--

8. Poboljšanje postupaka obrade statističkih podataka – u cilju postizanja kvaliteta i učinkovitosti statističkog sistema

Podciljevi u okviru ovog cilja su:

- a) Adekvatnost resursa
- b) Dobra metodologija
- c) Odgovarajuće statističke procedure
- d) Efikasno korištenje sredstava

a) Adekvatnost resursa¹²

Resursi kojima raspolažu statistička tijela moraju biti dovoljni da bi odgovorili zahtjevima evropske statistike.

Pokazatelj	Aktivnost
<p>1. <i>Ljudski, finansijski i kompjuterski resursi adekvatni su i obimom i kvalitetom, raspoloživi su i mogu odgovoriti trenutnim statističkim potrebama;</i></p>	<p>Zbog odluke Vlade Federacije BiH kojom se onemogućava novo zapošljavanje postoji problem popunjenosti sistematiziranih radnih mjesta na koji se trenutno ne može uticati.</p>
<p>2. <i>Obim, nivo detalja i troškovi statistike primjereni su potrebama;</i></p>	<p>Vrlo često je obezbjeđivanje finansijskih sredstava za određene statističke potrebe neizvjesno.</p>
<p>3. <i>Postoje procedure za procjenu i opravdanje zahtjeva za novim statistikama u odnosu na troškove;</i></p>	<p>Pratiti razvijene procedure u skladu sa »rolling reviews« u okviru Eurostata.</p>
<p>4. <i>Postoje procedure za procjenu kontinuirane potrebe za svim statistikama, da bi se uvidjelo može li se neku (statistiku) prekinuti ili ograničiti i time oslobodili resursi.</i></p>	<p>Uvođenje (po metodologiji Eurostata) sistema monitoringa za praćenje statistika kako bi se obustavila ili ograničila pojedina statistička istraživanja u cilju oslobađanja resursa.</p>

b) Dobra metodologija¹³

Dobra metodologija mora poduprijeti kvalitetnu statistiku. Ovo zahtjeva odgovarajuće alate, procedure i ekspertska znanja.

¹² N.a. – u skladu sa **3. načelom Kodeksa**

¹³ N.a. – u skladu sa **7. načelom Kodeksa**

Pokazatelj	Aktivnost
1. Ukupan metodološki okvir koji se koristi za evropsku statistiku slijedi evropske i ostale međunarodne standarde, smjernice i dobre prakse;	Nastavak i poboljšanje dosadašnje prakse, tj. dalje praćenje evropske dobre prakse, smjernica i standarda.
2. Postoje procedure koje osiguravaju da se standardni koncepti, definicije i klasifikacije dosljedno primjenjuju unutar statističkog tijela;	-Daljne kadrovsko jačanje i stručno usavršavanje <i>Sektora za</i> informaciono-komunikacione tehnologije i statističke metode – tokom 2013-2015;
3. Poslovni registar i okvir za istraživanja stanovništva redovno se ocjenjuju i ukoliko je to potrebno prilagođavaju, da bi se osigurao visoki kvalitet;	Planirati pripremu Izvještaja o kvalitetu za biznis registar kao i za okvire uzorka – tokom 2013- 2014 godine.
4. Postoji usklađenost na detaljnom nivou između nacionalnih i odgovarajućih uropskih sistema klasifikacija;	Postoji visoka i detaljna podudarnost između bosanskohercegovačkih i preporučenih evropskih sistema klasifikacija. <u>Buduće aktivnosti:</u> -Potrebno je uvoditi nove klasifikacije i nomenklature u nacionalni sistem klasifikacija, to su prije svega: a) Nomenklatura teritorijalnih statističkih jedinica u skladu s NUTS regulativom; b) Potrebno je preduzeti aktivnosti u suradnji sa BHAS / RZSRS i drugim nadležnim tijelima za uspostavu registra prostornih jedinica; c) Klasifikacija institucionalnih sektora.
5. Angažuju se školovani kadrovi iz relevantnih akademskih disciplina;	Potrebno je kod prijema novih uposlenika strogo voditi računa o adekvatnosti akademskih disciplina i prioritarno upošljavati kadrove sa matematičkim, statističkim i informatičkim znanjima.
6. Statistička tijela provode politiku kontinuiranog stručnog osposobljavanja zaposlenih;	Nastavak i poboljšanje dosadašnje dobre prakse.
7. Organizovana je saradnja sa naučnom zajednicom u cilju poboljšanja metodologija, efikasnosti primijenjenih metoda, i, kada je to moguće, primjene boljih alata.	Dosadašnja saradnja sa naučnom zajednicom je nedovoljna. Neophodno je poboljšati i razvijati kontinuiranu saradnju sa istraživačima i univerzitetima.

c) Odgovarajuće statističke procedure¹⁴

Odgovarajuće statističke procedure, koje se implementiraju od prikupljanja podataka do njihovog potvrđivanja, moraju podupirati kvalitet u statistici.

Pokazatelj	Aktivnost
1. Za one evropske statistike koje se zasnivaju na administrativnim podacima definicije i	Pogledati dokument »Uputstvo o postupku preuzimanja podataka iz

¹⁴ N.a. – u skladu sa 8. načelom Kodeksa

<p><i>koncepti korišteni za administrativne svrhe su u saglasnosti sa onima koji se zahtjevaju za statističke svrhe;</i></p>	<p><u>administrativnih izvora</u>«;</p> <p><u>Buduće aktivnosti:</u></p> <p>Nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o statistici Bosne i Hercegovine potrebno je izmjeniti (dopuniti) postojeći Zakon o statistici u Federaciji BiH prema kom «FZS sudjeluje u svim aktivnostima koje se odnose na zasnivanje novih ili na promjenu postojećih administrativnih izvora podataka, ili u aktivnostima koje se odnose na izvore čiji se podaci zasnivaju na stalnom praćenju i promatranju i koji su takođe relevantni za zvaničnu statistiku».</p> <p>«FZS može da modifikuje podatke dobivene iz statističkih istraživanja, administrativnih i drugih izvora kako bi ih uskladio sa zvaničnim definicijama, klasifikacijama i drugim standardima koji se primjenjuju u sistemu zvanične statistike i u međunarodnoj statističkoj praksi.»</p>
<p><i>2. Kod statističkih istraživanja, upitnici se sistematično testiraju prije prikupljanja podataka.</i></p>	<p>Nastavak i poboljšanje dosadašnje dobre prakse.</p>
<p><i>3. Dizajn istraživanja, odabir uzoraka i metode procjene su dobro utemeljeni i redovno se preispituju i prema potrebi revidiraju;</i></p>	<p>Nastavak i poboljšanje dosadašnje dobre prakse.</p>
<p><i>4. Prikupljanje podataka, unos podataka i šifriranje rutinski se nadziru i prema potrebi revidiraju;</i></p>	<p>Nastavak i poboljšanje dosadašnje dobre prakse.</p>
<p><i>5. Odgovarajući metodi editovanja i imputacije se koriste i redovno preispituju, revidiraju ili ažuriraju ukoliko je potrebno;</i></p>	<p>Uspostava jasnih procedura za kompjutersko editovanje i imputaciju.</p>
<p><i>6. Revizije slijede standardne, dobro utemeljene i transparentne procedure;</i></p>	<p>Izrada dokumenta »<u>Smjernice za reviziju podataka u Federalnom zavodu za statistiku</u>« kojima se uređuju postupci u slučaju planirane i neplanirane revizije podataka. Cilj smjernica je odrediti načela i pravila revizije podataka u Zavodu.</p>
<p><i>7. Statistička tijela uključena su u dizajniranje administrativnih podataka, kako bi administrativne podatke što više prilagodili statističkim potrebama;</i></p>	<p>Pogledati aktivnost kod 4c.1</p>
<p><i>8. Sklopljeni su sporazumi sa vlasnicima administrativnih podataka u kojima se potvrđuje zajednička predanost upotrebe tih podataka za statističke svrhe;</i></p>	<p>U potpisanim sporazumima i protokolima o saradnji sa vlasnicima administrativnih podataka jasno se naglašava i potvrđuje zajednička opredijeljenost za korištenje ovih podataka u statističke svrhe.</p>

9. Statistička tijela sarađuju sa vlasnicima administrativnih podataka u vezi sa osiguravanjem kvaliteta podataka.	Pogledati aktivnost kod 4c1.
--	------------------------------

d) Troškovna efikasnost¹⁵

Resursima se efikasno raspolaže.

Pokazatelj	Aktivnost
1. Internim i nezavisnim spoljnim mjerama kontrole nadgleda se upotreba resursa statističkog tijela;	Kontinuirana interna revizija <u>Buduće aktivnosti:</u> – Uspostava zajedničkog sistema korištenja resursa (finansijskih i kadrovskih), i opterećenja ispitanika (davalaca podataka) po statističkim istraživanjima, tj. raditi cost-benefit analize temeljene na metodologiji EU – tokom 2013-2014.godina.
2. Produkcionu potencijal informacijskih i komunikacijskih tehnologija je optimizovan za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka;	-Unaprijediti trenutno slabe veze unutar statističkog sistema i obaviti odgovarajuće obuke osoblja. -Raditi na automatizaciji procesa i tehnika šifriranja, editovanja, kontrole podataka – tokom 2013-2014.godine
3. Ulažu se proaktivni napori u poboljšavanje statističkog potencijala administrativnih podataka u cilju izbjegavanja direktnih istraživanja;	Ulaganje dodatnih napora kako bi utjecali na statistički potencijal administrativnih evidencija (tj. na formu i sadržaj informacija koje se prikupljaju za administrativne namjene, kao i korištenje klasifikacija u administrativnim zbirkama podataka i evidencijama)
4. Statistička tijela promoviraju i implementiraju standardizovana rješenja koja povećavaju djelotvornost i efikasnost.	Pogledati aktivnost pod 4d1.

9. Posvećenost svih zaposlenika vrijednostima kvaliteta, cjeloživotnom učenju i daljnjem usavršavanju

Podciljevi u okviru ovog cilja su:

- Promocija koncepta kvaliteta i značaja Kodeksa prakse obuhvata sve uposlenike
- Uposlenici se sistematski obrazuju za područje svoga rada ili za moguću zamjenu radnog mjesta s ciljem osiguravanja većeg kvaliteta u svim fazama procesa statističkog istraživanja
- Praćenje razvoja u području statističke metodologije i razmjene dobre prakse je omogućeno za sve uposlenike na jednostavan način.

¹⁵ N.a. – u skladu sa 10. načelom Kodeksa

a) Promocija koncepta kvaliteta i značaja Kodeksa prakse obuhvata sve uposlenike

Pokazatelj	Aktivnost
<i>1. Uposlenici poznaju osnovne koncepte kvaliteta po evropskoj definiciji.</i>	Informiranje putem intranet stranice i obavljanje povremenih predavanja uposlenicima u vezi koncepta kvaliteta u ESS, kao i prelazak na objavljivanje izvještaja o kvalitetu statističkih istraživanja.
<i>2. Uposlenici su svjesni značaja Kodeksa ponašanja u svom svakodnevnom radu.</i>	Aktivnosti na ostvarenju ovog cilja podrazumijevaju stalno upoznavanje uposlenika sa konceptom kvaliteta Kodeksa i važnosti Kodeksa pri svakodnevnom radu.

b) Uposlenici se sistematski obrazuju za područje svoga rada ili za moguću zamjenu radnog mjesta s ciljem osiguravanja većeg kvaliteta u svim fazama procesa statističkog istraživanja

Pokazatelj	Aktivnost
<i>1. Uposlenici pohađaju relevantne međunarodne seminare i konferencije, te se povezuju s kolegama statističarima na međunarodnoj razini s ciljem, da bi učili od najboljih i poboljšali svoju stručnost i znanja.</i>	Nastavak dosadašnjih aktivnosti - prisutnost na raznim seminarima, radionicama i razmjena iskustava s kolegama iz statističkih ureda drugih zemalja.
<i>2. Sistematsko samoobrazovanje u području statistike omogućeno je i stimulirano na radnom mjestu.</i>	Zahtjevati i stimulirati kontinuirano stručno usavršavanje uposlenika.

c) Praćenje razvoja u području statističke metodologije i razmjene dobre prakse je omogućeno za sve uposlenike na jednostavan način

Pokazatelj	Aktivnost
<i>1. Uvođenje najboljih praksi unutar statističkih službi, omogućeno je na jednostavan način.</i>	Uspostava odgovarajuće intranet stranice Zavoda koja bi bila korištena za izvještavanja o najboljim stručnim praksama i razmjena iskustava metodologa.
<i>2. Uposlenici pohađaju relevantne međunarodne seminare i konferencije, te se povezuju s kolegama statističarima na međunarodnoj razini s ciljem, da bi učili od najboljih i poboljšali svoju stručnost i znanja.</i>	Nastavak dosadašnjih aktivnosti - prisutnost na raznim seminarima, radionicama i razmjena iskustava s kolegama iz statističkih ureda drugih zemalja.

PRILOG: Kodeks prakse europske statistike

Predgovor

VIZIJA EUROPSKOG STATISTIČKOG SISTEMA¹

"Europski statistički sistem će biti svjetski lider u pružanju usluga u oblasti statističkih informacija i najznačajniji proizvođač statistike za Europsku uniju i njene zemlje članice. Oslanjajući se na naučne principe i metode, Europski statistički sistem će izrađivati i stalno unaprijeđivati program harmonizovanih europskih statistika koje su u temelju demokratskih procesa i napretka društva."

MISIJA EUROPSKOG STATISTIČKOG SISTEMA

"Pružamo Europskoj uniji, svijetu i javnosti neovisne i visokokvalitetne informacije o gospodarstvu i društvu na europskoj, nacionalnim i regionalnim nivoima i omogućavamo da te informacije budu na raspolaganju svima za svrhe donošenja odluka, istraživanja i rasprave."

Za realiziranje te misije i vizije, članice Europskog statističkog sistema zalažu se za zajedničku saradnju i stalnu interakciju sa korisnicima u skladu sa načelima Kodeks prakse europske statistike i općim načelima upravljanja kvalitetom, uključujući predanost rukovodstva, partnerstvo, zadovoljstvo zaposlenih i kontinuirano poboljšanje, uz integraciju i harmonizaciju.

KODEKS PRAKSE EUROPSKE STATISTIKE

Kodeks prakse europske statistike temelji se na 15 načela koji obuhvataju institucionalno okruženje, statističke proizvodne procese i statističke rezultate. Set pokazatelja dobre prakse za svako od načela predstavlja referencu za ocjenu implementacije kodeksa. Kriterijumi kvaliteta za evropske statistike definirani su u europskom Zakonu o statistici².

Statistička tijela, koja obuhvataju, Komisiju (Eurostat), nacionalni statistički zavodi i druga nacionalna tijela odgovorna za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike⁴, zajedno sa vladama, ministarstvima i Europskim vijećem, obavezuju se na pridržavanje Kodeksa.

Načela Kodeksa prakse zajedno sa principima općeg okvira za upravljanjem kvalitetom predstavljaju zajednički okvir kvaliteta u Europskog statističkog sistema.

Institucionalno okruženje

Institucionalni i organizacioni faktori imaju značajan utjecaj na efikasnost i kredibilitet statističkog tijela koje razvija, proizvodi i diseminira europsku statistiku. Za institucionalno okruženje relevantna su pitanja koja se odnose na profesionalnu nezavisnost, ovlaštenje za prikupljanje podataka, raspoloživost odgovarajućih resursa, predanost kvalitetu, statističku povjerljivost, nepristranost i objektivnost.

Načelo 1: Profesionalna nezavisnost

Profesionalna nezavisnost statističkih tijela od ostalih političkih, regulatornih ili upravnih odjela i tijela, kao i od subjekata iz privatnog sektora, osigurava kredibilitet europske statistike.

Pokazatelji:

1.1 Nezavisnost nacionalne statističke ustanove i Eurostata od političkih i ostalih spoljnjih uplitanja u razvoj, proizvodnju i diseminaciju zvanične statistike je uređena zakonom i osigurana za druga statistička tijela;

1.2 Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela, imaju dovoljno visok hijerarhijski položaj koji im osigurava pristup političkim tijelama i upravnim javnim tijelima na višem nivou. Oni se odlikuju izuzetnim profesionalnim sposobnostima;

1.3 Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela imaju odgovornost osigurati da se statistike razvijaju, proizvode i diseminiraju na nezavisan način;

1.4 Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela, imaju isključivu odgovornost za odlučivanja o statističkim metodama, standardima i procedurama, kao i o sadržaju i vremenu objavljivanja statistika;

1.5 Statistički programi rada se objavljuju a periodičnim izvještajima se opisuje ostvareni napredak.

1.6 Statistička saopćenja se jasno razlikuju i odvojeno objavljuju nezavisno o političkim stavovima i izjavama;

1.7 Rukovodioci nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnici ostalih statističkih tijela, javno komentiraju statistička pitanja, uključujući kritike i zloupotrebe zvanične statistike – onda kada se to smatra primjerenim;

1.8 Imenovanje Rukovodilaca nacionalnih statističkih ustanova i Eurostata i, u slučaju da je primjenljivo, čelnika ostalih statističkih tijela, temelji se isključivo na stručnim kompetencijama. Razlozi na temelju kojih se mogu razriješiti dužnosti, navedeni su u pravnom aktu. To ne mogu biti razlozi koji se odnose na ugrožavanje stručne ili naučne nezavisnosti.

Načelo 2: Ovlaštenje za prikupljanje podataka

Statistička tijela moraju imati jasan pravni mandat za prikupljanje podataka za europske statističke potrebe. Upravna tijela, preduzeća i domaćinstva te javnost u cjelini mogu se primorati da, na zakonskoj osnovi, a na zahtjev statističkih tijela, dopuste pristup ili prosljede podatke za potrebe europske statistike.

Pokazatelji

- 2.1 Mandat statističkih tijela za prikupljanje informacija koje su potrebne za razvoj, proizvodnju i diseminaciju europske statistike uređen je zakonom;
- 2.2 Statističkim tijelima zakonom je dozvoljena upotreba administrativnih podataka za statističke svrhe;
- 2.3 Na osnovu zakona, statistička tijela mogu iznuditi davanje odgovora za statistička istraživanja.

Načelo 3: Adekvatnost resursa

Resursi kojima raspolažu statistička tijela moraju biti dovoljni da bi odgovorili zahtjevima europske statistike.

Pokazatelji

- 3.1 Ljudski, finansijski i kompjuterski resursi adekvatni su i obimom i kvalitetom, raspoloživi su i mogu odgovoriti trenutnim statističkim potrebama;
- 3.2 Obim, nivo detalja i troškovi statistike primjereni su potrebama;
- 3.3 Postoje procedure za procjenu i opravdanje zahtjeva za novim statistikama u odnosu na troškove;
- 3.4 Postoje procedure za procjenu kontinuirane potrebe za svim statistikama, da bi se uvidjelo može li se neku (statistiku) prekinuti ili ograničiti i time oslobodili resursi.

Načelo 4: Predanost kvalitetu

Statistička tijela su predana kvalitetu. Ona sistematski i redovno identificiraju prednosti i slabosti, te kontinuirano poboljšavaju kvalitet procesa i proizvoda.

Pokazatelji

- 4.1 Politika kvaliteta definirana je i dostupna javnosti. Organizaciona struktura i alati su u funkciji upravljanja kvalitetom;
- 4.2 Postoje procedure za planiranje i praćenje kvaliteta statističkog proizvodnog procesa;
- 4.3 Kvalitet proizvoda redovno se nadzire, procjenjuje se u odnosu na različite kombinacije njegovih dimenzija i izvještava u skladu sa kriterijima kvaliteta za europske statistike;

4.4 Provodi se redovan i temeljit pregled najvažnijih statističkih rezultata, ako je primjereno uz pomoć eksperata izvan statističke ustanove.

Načelo 5: Statistička povjerljivost

Privatnost davalaca podataka (domaćinstava, preduzeća, upravnih jedinica i ostalih izvještajnih jedinica), povjerljivost informacija koje oni daju te njihova upotreba isključivo u statističke svrhe, potpuno je garantovana.

Pokazatelji

5.1 Statistička povjerljivost garantovana je zakonom;

5.2 Zaposleni se prilikom zasnivanja radnog odnosa svojim potpisom obavezuju da poštuju zakonom predviđenu obavezu poverljivosti statističkih podataka;

5.3 Propisane su kazne za svako namjernu povredu statističke povjerljivosti;

5.4 Zaposlenima su obezbjeđene smjernice i upute za zaštitu statističke povjerljivosti u procesima proizvodnje i diseminacije. Politika povjerljivosti dostupna je široj javnosti;

5.5 Primjenjuju se fizičke, tehnološke i organizacione mjere za zaštitu sigurnosti i integriteta statističkih baza podataka;

5.6 Primjenjuje se strogi protokol za vanjske korisnike koji imaju pristup statističkim mikro podacima za istraživačke svrhe.

Načelo 6: Nepristrasnost i objektivnost

Statistička tijela razvijaju, proizvode i diseminiraju europsku statistiku poštujući naučnu nezavisnost na objektivan, profesionalan i transparentan način, tako da se svi korisnici tretiraju jednako.

Pokazatelji

6.1 Statistika se izrađuju na objektivnoj osnovi koja je određena statističkim pravilima;

6.2 Izbor izvora podataka i statističkih metoda, kao i odluka o diseminaciji statistike određeni su statističkim pravilima;

6.3 Greške pronađene u objavljenim statistikama ispravljaju se i objavljuju u najkraćem mogućem roku;

6.4 Informacije o primijenjenim metodama i postupcima dostupne su javnosti;

6.5 Datum i vrijeme objavljivanja statističkih podataka unaprijed se objavljuju;

6.6 Unaprijed se najavljuju veće revizije ili metodološke promjene;

6.7 Svi korisnici imaju jednak i istovremen pristup statističkim saopćenjima. Bilo kakav privilegovani, raniji pristup bilo kojem spoljnjem korisniku je limitiran, kontrolisan i objavljen.

Ukoliko dođe do „curenja“ informacija, aranžmani ranijih pristupa revidirani su da bi se osigurala nepristrasnost;

6.8 Statistička saopćenja i izjave na konferencijama za novinare objektivne su i nepristrasne.

Statistički procesi

Europski i drugi međunarodni standardi, smjernice i dobra praksa moraju se pratiti u potpunosti i primijeniti u postupcima koje statistička tijela koriste radi organizovanja, prikupljanja, obrade i diseminacije europske statistike. Vjerodostojnost statistike se povećava dobrom reputacijom upravljanja i efikasnosti. Važni aspekti statističkog procesa jesu, ispravna metodologija, odgovarajući statistički postupci, umjerena opterećenost davalaca podataka i efikasno korištenje sredstava.

Načelo 7: Dobra metodologija

Dobra metodologija mora poduprijeti kvalitetnu statistiku. Ovo zahtjeva odgovarajuće alate, procedure i ekspertska znanja.

Pokazatelji

7.1 Ukupan metodološki okvir koji se koristi za evropsku statistiku slijedi europske i ostale međunarodne standarde, smjernice i dobre prakse;

7.2 Postoje procedure koje osiguravaju da se standardni koncepti, definicije i klasifikacije dosljedno primjenjuju unutar statističkog tijela;

7.3 Poslovni registar i okvir za istraživanja stanovništva redovno se ocjenjuju i ukoliko je to potrebno prilagođavaju, da bi se osigurao visoki kvalitet;

7.4 Postoji usklađenost na detaljnom nivou između nacionalnih i odgovarajućih europskih sistema klasifikacija;

7.5 Angažuju se školovani kadrovi iz relevantnih akademskih disciplina;

7.6 Statistička tijela provode politiku kontinuiranog stručnog osposobljavanja zaposlenih;

7.7 Organizovana je saradnja sa naučnom zajednicom u cilju poboljšanja metodologija, efikasnosti primijenjenih metoda, i, kada je to moguće, primjene boljih alata.

Načelo 8: Odgovarajuće statističke procedure

Odgovarajuće statističke procedure, koje se implementiraju od prikupljanja podataka do njihovog potvrđivanja, moraju podupirati kvalitet u statistici.

Pokazatelji

8.1 Za one europske statistike koje se zasnivaju na administrativnim podacima definicije i koncepti korišteni za administrativne svrhe su u saglasnosti sa onima koji se zahtjevaju za statističke svrhe;

- 8.2 Za statistička istraživanja, upitnici se sistematski testiraju prije prikupljanja podataka;
- 8.3 Dizajn istraživanja, odabir uzoraka i metode procjene su dobro utemeljeni i redovno se preispituju i prema potrebi revidiraju;
- 8.4 Prikupljanje podataka, unos podataka i šifriranje rutinski se nadziru i prema potrebi revidiraju;
- 8.5 Odgovarajući metodi editovanja i imputacije se koriste i redovno preispituju, revidiraju ili ažuriraju ukoliko je potrebno;
- 8.6 Revizije slijede standardne, dobro utemeljene i transparentne procedure;
- 8.7 Statistička tijela uključena su u dizajniranje administrativnih podataka, kako bi administrativne podatke što više prilagodili statističkim potrebama;
- 8.8 Sklopljeni su sporazumi sa vlasnicima administrativnih podataka u kojima se potvrđuje zajednička predanost upotrebe tih podataka za statističke svrhe;
- 8.9 Statistička tijela sarađuju sa vlasnicima administrativnih podataka u vezi sa osiguravanjem kvaliteta podataka.

Načelo 9: Umjereno opterećenje davaoca podataka

Teret izvještavanja je proporcionalan potrebama korisnika i nije pretjeran za davaoce podataka. Statistička tijela prate opterećenost davalaca podataka i postavljaju ciljeve za njegovo smanjivanje u narednom periodu.

Pokazatelji

- 9.1 Obim i detaljnost zahtjeva evropske statistike ograničeni su na ono što je apsolutno neophodno;
- 9.2 Teret izvještavanja je ravnomjerno raspoređen na cjelokupnu populaciju koja se istražuje;
- 9.3 Informacije koje se traže od poslovnih subjekata prikupljaju se, koliko god je to moguće, iz njihovih poslovnih izvještaja i kad je moguće, koriste se elektronska sredstva radi olakšavanja prikupljanja podataka;
- 9.4 Administrativni izvori koriste se kadgod je to moguće, kako bi se izbjeglo dupliranje zahtjeva za podacima;
- 9.5 U cilju izbjegavanja višestrukih istraživanja, uspostavlja se razmjena podataka između statističkih tijela;
- 9.6 Statistička tijela promoviraju mjere koje omogućavaju povezivanje izvora podataka u cilju smanjenja tereta izvještavanja.

Načelo 10: Troškovna efikasnost

Resursima se efikasno raspolaže.

Pokazatelji

10.1 Internim i nezavisnim spoljnim mjerama kontrole nadgleda se upotreba resursa statističkog tijela;

10.2 Produkcioni potencijal informacijskih i komunikacijskih tehnologija je optimizovan za prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka;

10.3 Ulažu se proaktivni naponi u poboljšavanje statističkog potencijala administrativnih podataka u cilju izbjegavanja direktnih istraživanja;

10.4 Statistička tijela promoviraju i implementiraju standardizovana rješenja koja povećavaju djelotvornost i efikasnost.

Statistički rezultati

Raspoložive statistike moraju zadovoljavati potrebe korisnika. Statistike se pridržavaju europskih standarda kvaliteta i služe potrebama europskih institucija, vlada, istraživačkih institucija, poslovnih subjekata i šire javnosti. Važna pitanja se pridaju tome da statistike budu relevantne, tačne i pouzdane, pravovremene, koherentne, uporediva između regija i zemalja te lako dostupne korisnicima.

Načelo 11: Relevantnost

Europska statistika izlazi u susret (zadovoljava) potrebama korisnika.

Pokazatelji

11.1 Primjenjuju se postupci konsultovanja korisnika, praćenja relevantnosti i praktične upotrebljivosti postojećih statistika u cilju zadovoljenja potreba korisnika, kao i razmatranja njihovih novonastalih potreba i prioriteta;

11.2 Zadovoljene su prioritetne potrebe i iskazuju se u programu rada;

11.3 Redovno i sistematski se prati zadovoljstvo korisnika.

Načelo 12: Tačnost i pouzdanost

Europska statistika tačno i pouzdano odražava stvarnost.

Pokazatelji

12.1 Izvorni podaci, međurezultati i statistički rezultati redovno se ocjenjuju i potvrđuju;

12.2 Greške uzorkovanja i neuzoračke greške mjere se i sistematski dokumentiraju u skladu sa europskim standardima;

12.3 Revizije se redovno analiziraju u cilju poboljšanja statističkih procesa.

Načelo 13: Pravovremenost i vremenska određenost

Europska statistika se objavljuje pravovremeno i diseminira u određenom vremenu.

Pokazatelji

- 13.1 Pravovremenost slijedi europske i međunarodne standarde objavljivanja;
- 13.2 Standardno dnevno vrijeme za objavljivanje statistike dostupno je javnosti;
- 13.3 Periodičnost statistike uzima u obzir zahtjeve korisnika, kad god je to moguće;
- 13.4 Svako odstupanje od vremenskog plana diseminacije objavljuje se unaprijed, objašnjava i određuje se novi datum objavljivanja;
- 13.5 Objavljuju se i preliminarni rezultati prihvatljive tačnosti kada se to smatra korisnim.

Načelo 14: Koherentnost i uporedivost

Europska statistika je interno dosljedna i uporediva između regija i zemalja; moguće je kombinovanje i zajednička upotreba srodnih podataka iz različitih izvora.

Pokazatelji

- 14.1 Statistike su interno koherentne i dosljedne (tj. vodi se računa o aritmetičkim i računovodstvenim identitetima);
- 14.2 Statistike su uporedive u prihvatljivom vremenskom razdoblju;
- 14.3 Statistike se prikupljaju na osnovu zajedničkih standarda u pogledu obima, definicija, jedinica i klasifikacija u različitim istraživanjima i izvorima;
- 14.4 Statistike iz različitih izvora i različite periodičnosti upoređuju se i usklađuju;
- 14.5 Uporedivost podataka između zemalja unutar Europskog statističkog sistema osigurana je putem periodične razmjene između europskog statističkog sistema i drugih statističkih sistema. Provode se metodološke studije u uskoj saradnji između zemalja članica i Eurostata.

Načelo 15: Dostupnost i razumljivost

Europske statistike su prezentirane na jednostavan i razumljiv način, objavljena na odgovarajući i primjeren način, raspoloživa i dostupna na nepristrasnoj osnovi zajedno sa metapodacima i smjernicama.

Pokazatelji

- 15.1 Statistika i odgovarajući metapodaci prezentirani su i pohranjeni u obliku koji omogućava ispravno tumačenje i smisljeno poređenje;
- 15.2 Za diseminacijske usluge koriste se moderne informacione i komunikacione tehnologije i ukoliko postoji potreba i tradicionalna štampana forma;

15.3 Kad je to moguće, obavljaju se i objavljuju analize po narudžbi, i o tome informiše javnost;

15.4 Pristup mikro-podacima je dozvoljen za istraživačke svrhe i uređuje se posebnim pravilima ili protokolima;

15.5 Metapodaci se dokumentuju u skladu sa standardizovanim sistemima metapodataka;

15.6 Korisnici se informišu o metodologiji statističkih procesa uključujući korištenje administrativnih podataka;

15.7 Korisnici se informišu o kvalitetu statističkih rezultata prema kriterijima kvaliteta za evropske statistike.